

ISTORIA ORALĂ A UNUI ORFAN DE TATĂ, MORT ÎN AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL DIN RUȘETU

Ștefania Ramona STUPINARU

Am ajuns prima dată în Rușetu, acum 3 ani și nu știam nimic despre localitate, mai mult nu mai fusesem niciodată acolo. După trei ani petrecuți la școala din sat, am crezut că știu câte ceva despre comună, prin elevii pe care îi aveam la clase. Dar mă înșelam. Abia când am început să fac primele interviuri, în cadrul proiectului „Trecutul de lângă noi. Istoria orală a comunităților locale”, susținut de Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca și am început să umblăm, eu și grupele de elevi, prin comună, pe străzile asfaltate sau pe cele prăfuite, am văzut cu adevărat cum e viața în Rușetu.

Cu fiecare interviuat aflu mai multe lucruri interesante și multe din ele de mult uitate, dar mai ales neștiute de elevii mei, cu care am lucrat. Mă bucuram de câte ori, elevii aflau ceva nou, din istoria locului, chiar din gura unui om care a participat la evenimentul istoric, despre care ei doar au citit în manualul de istorie.

Am adunat din surse scrise o mică istorie a locului, în care am integrat și exemplificat cu poveștile intervievaților. Nu am dorit să rescriu monografia care a apărut în 2010, ci am vrut să o îmbogățesc cu experiențele de viață ale locuitorilor, prin relatările lor orale, pe care le-am înregistrat și care stau acum mărturie cercetării.

Astfel, din sursele scrise am aflat că Rușetu este atestat documentar într-un hrisov din 27 mai 1510, emis la București, în cancelaria domnitorului Vlad cel Tânăr, prin care se întărea jupânului Drăghici și fiilor acestuia posesiunea asupra satelor Mărgineni și Rușetu¹. Atestarea localității în cauză este reluată de alți domnitori, cum ar fi Mircea Ciobanul², pentru ca mai apoi să fie dăruit satul Rușetu ca danie Mănăstirii Banu Buzău, de către marele ban al Craiovei Enache și întărită dania de domnitorul Alexandru Coconul în 1625³.

---

¹ *Documente privind Istoria României* (în continuare D.I.R.), B. Țara Românească, veacul XVI, vol. I (1501-1525), București, Editura Academiei, 1951, p. 60.

² D.I.R., vol. II (1526-1550), p. 248.

³ D.I.R., vol. IV (1621-1625), p. 561-563.

Conform monografiei⁴ publicate în 2010, denumirea localității provine de la locul Movila Rușetului, unde se spune că a fost înmormântat un ofițer rus, participant la războiul ruso-turc din 1806-1812, loc situat în partea de vest a satului.

Până la secularizarea din 1863, satul Rușețu aparține mănăstirilor Văcărești din București și Mărgineni din Prahova, purtând astfel numele de Rușețu - Mărgineanca și Rușețu - Văcăreasca „nume care s-au păstrat și pentru cele două părți ale moșiei, proprietatea Hergheliei Naționale Rușețu, aflată în partea de vest a satului, în 1942 proprietatea locuitorului Ion Dobre Andrei”⁵.

Prin legea din 10/22 iunie 1884, Rușețu devine parte a Domeniului Coroanei; una din cele 12 moșii. La Rușețu erau 5874 ha și 8100 m.p. ca aparținând Domeniului Coroanei, de la terenuri arabile, pădure, curți și clădiri⁶. Oamenii locului nu au stat departe de cerințele țării, astfel că atunci când s-a făcut mobilizarea generală pentru război, rușetenii au fost prezenți și au servit cu devotament patria.

Două monumente din satul Rușețu și unul din satul Sergent Ionel Ștefan ne amintesc de participarea la cele două Războaie Mondiale a comunității rușetene cu rezerviști și tineri recruți. Unul este dedicat eroilor căzuți în Primul Război Mondial și ridicat în 1931, lângă Casa Agronomului și celălalt în 1966, dedicat eroilor din cel de-al Doilea Război Mondial, de familia Mușat⁷.

Dintre interviuații grupelor mele de elevi, l-am ales pe domnul **Smeu Ion**, care s-a născut în comuna Rușețu, județul Buzău, la 18 iunie 1940. Este căsătorit și are 2 copii: o fată și un băiat. „Fata e la Ploiești, căsătorită, iar băiatul cu nora”⁸ stă cu ei. Domnul Smeu Ion a rămas fără tată la vârsta de un an, fiindcă tatăl său a murit în al Doilea Război Mondial, într-un spital din Piatra Neamț în 1941 și a locuit împreună cu mama și bunicul, dar mama sa nu s-a mai căsătorit, rămânând văduvă de la 35 ani, a avut grijă de cei doi copii ai săi, până când cel mare, la vârsta de 5 ani a murit de tifos. La scurt timp, a murit și bunicul, astfel că a trebuit să muncească de mic la muncile câmpului, la coasă, la plug, cu calul mergea la câmp, dar a făcut 4 clase la școala din comună. Pe la 19 ani s-a căsătorit, dar ulterior a fost înrolat în armată, iar soția lui a rămas acasă împreună cu mama domnului Smeu. După 2 ani de armată, s-a angajat la Stațiunea de Cercetări Zootehnice, la secția porcine. Ulterior a fost nevoit să continue studiile, fiindcă așa i-a cerut serviciul. „Eu, cinstit, n-am

⁴ Valeriu Nicolescu, Emil Țepeluș, *Rușețu satul de pe Domeniul Coroanei. 500 de ani de atestare documentară*, Editura Raluca, Buzău, 2010, p. 20-21.

⁵ *Ibidem*, p. 22.

⁶ D. Popescu, *Monografia Domeniului Rușețu*, Tipografia Gutenberg Joseph Göbl, București, 1906, p. 56, + harta apud Valeriu Nicolescu, Emil Țepeluș, *op.cit.*, p. 82.

⁷ Valeriu Nicolescu, Emil Țepeluș, *op.cit.*, p. 206.

⁸ Smeu Ion, 03.05.2012, înregistrare audio VN870069, comuna Rușețu.

putut să fac decât 4 clase, că așa era posibilitatea, mă rog, după ce mai târziu am făcut și eu. Se făcea la fără frecvență, atuncia, 7-8 clase. Am făcut și eu. Mai treceam pe hârtie acolo și treceai, îți dădea o diplomă. Mă obliga de la serviciu. Trebuia să ai carnet de partid, să ai 8 clase și nu știu ce”⁹.

Am aflat din mărturia orală a domnului **Smeu Ion** că tatăl său, Smeu Ioan, născut în 1911, a participat la al doilea război mondial, fiind încorporat în contingentul 1933, conform Brevetului său militar, pe care ni l-a arătat fiul său, din care aflăm că a fost soldat și că a participat la confruntările de la Odessa, unde a fost rănit și apoi adus în țară la spitalul de la Piatra Neamț, unde a și murit. A reușit să informeze familia de acolo despre starea sa, printr-o ultimă scrisoare: „*Scumpii mei părinți, soție și copii, în primul rând doresc ca micile mele rânduri să vă găsească în momentele cele mai fericite ale sănă(tății) Dvoastră. Draga mea soție și dragii mei băieți veți ști de mine că mă aflu în spitalul Piatra Neamț. Sunt rănit la șezut dacă o vrea Dumnezeu o să mă fac bine dar te rog să-mi trimiți niște bani vreo 400 lei. Draga mea te rog să-mi spui și mie ce mai e pe acasă cine mai sunt plecați și cine a mai venit dacă de fratele Neacșu ați mai auzit - de el și de Neacșu... (nu se înțelege numele)... a mai scris cumnatu Dobre mai este acasă. Aceste rânduri scrise cu capul pe pernă mamă tată și scumpa mea soție... (nu se înțeleg ultimele două rânduri din fotocopia-scrisorii)”* – trimisă bunicului Mihalache Smeu la 12 septembrie 1941 din spitalul de la Piatra Neamț. Bunicul și mama Rada Smeu au mers la spitalul de la Piatra Neamț, dar Ioan Smeu murise deja. „Am rămas fără tată la 1 an. M-a născut mama, tata a plecat în război, în 1940. A murit pe front. A murit pe front la Odessa. Când îmi aduc aminte (*plânge*) și l-a adus la Piatra Neamț. Acolo, cum era pe vremuri, atunci, n-aveai cum. Ne-a anunțat. Eu habar n-aveam. A anunțat pe mama. S-a dus cu bunicu’. Nu l-a mai apucat. Îl înmormântase la cimitirul eroilor, că așa era pe vremea aia atunci. Și de atunci, viața a fost foarte grea. Mama m-a crescut singură”¹⁰. Drept urmare văduva a fost împrumutată cu 5000 mp conform Legii Agrare nr. 187/ 1945 și actului de împrumut.

Legat de anii de școală, **domnul Smeu** ne spune că în loc de pachet la școală lua semințe de porumb coapte de mama lui: „N-aveam ghiozdane de astea. Erau de cârpă... Și suna, dacă puneam un pumn de bobi. Făcea mama acolo, gustam în recreație. Foarte greu! Foarte greu!”¹¹. Copiii nu aveau caiete, ci scriau pe tăblițe, cei care erau mai săracuți, dar ceilalți, cu ceva stare materială bună, își cumpărau caiete, li se dădea și cărți: „Aveam și cretă și la școală o tablă și noi o tăbliță, care scriam acasă. Ștergeam cu buretele dacă

⁹ *Ibidem.*

¹⁰ Smeu Ion, 03.05.2012, înregistrare audio VN870069, comuna Rușețu

¹¹ *Ibidem.*

greșeam (*râde*). Da. Da. Nu era condiții. Nu ca acum. Nu. Era foarte greu. Una. Al doilea, ce să vă spun, care mai avea posibilitatea, mai avea o cărtică, un caiet. Mulți nu aveau bani. Dacă aveai bine, dacă nu, nu. Scriai, ștergeai, te uitai pe tablă, iar ștergeai, tot așa. Da' vă spun, nu erau ghiozdane de-astea. Nu erau [...] dulciuri și bunuri care să bagi în geantă să guști”.

Locul de muncă al interlocutorului nostru a fost Stațiunea de Cercetări Zootehnice sau Stațiunea Experimentală Zootehnică Rușețu, cum o regăsim în monografie¹²: „a fost înființată sub denumirea de Stațiunea Experimentală Zootehnică – fermă model *LUNCA* în anul 1919”.

Scopul înființării unității a fost acela de a se organiza o fermă model în care să se practice sisteme raționale de lucrări ale câmpului și de creștere a animalelor, stațiunea primind la înființare 2000 ha teren la care s-au mai adăugat încă 500 ha în anul 1921 și un efectiv mic de animale din speciile bovine, ovine, suine și cabaline.

De-a lungul anilor stațiunea a trecut prin mai multe perioade distincte care s-au concretizat în schimbarea formei de organizare, dezvoltarea bazei materiale și diversificarea activității de cercetare și producției în domeniul zootehnic și agricol. Astfel, în anul 1948 stațiunea Rușețu se reorganizează și trece în subordinea Institutului de Cercetări Zootehnice sub denumirea de Stațiunea Experimentală Zootehnică Rușețu. Din anul 1963, conform Legii nr. 1/1962 stațiunea Rușețu trece în subordinea Institutului Central de Cercetări Agricole.

Stațiunea Experimentală Zootehnică Rușețu și-a dezvoltat continuu baza materială și activitatea de cercetare în domeniul zootehnic și agricol abordând cercetări de mare complexitate care s-au concretizat în crearea a 2 rase noi de animale și anume *Țigaia de Rușețu* (omologată în anul 1985) și *Porcul de Rușețu* (omologat în anul 1980)”¹³.

Domnul **Smeu Ion** ne relatează despre două persoane cu funcții de execuție din cadrul Stațiunii de Cercetări Zootehnice: dr. Roman Gheorghe, cercetător științific gradul III¹⁴ și inginerul Năstase Teodor, cercetător științific doctorand¹⁵. „Întâi l-am avut pe doctorul Roman, dacă ați auzit de el, care e la dispensar. El a fost șeful meu acolo. Și după aia a venit inginerul Năstase, care [...], mă rog, a fost soția lui directoare la Stațiune, pe urmă a fost la Herghelie”¹⁶. O amintește și pe soția acestuia, dr. Lucreția Năstase, cercetător principal, gradul III, care a devenit director al Stațiunii din 2003¹⁷. De altfel,

¹² Valeriu Nicolescu, Emil Țepeluș, *op. cit.*, p. 97.

¹³ Vezi, http://www.asas.ro/RA/Raport_Rusetu.pdf. (accesat în oct. 2012).

¹⁴ Valeriu Nicolescu, Emil Țepeluș, *op. cit.*, p. 109.

¹⁵ *Ibidem*, p. 110.

¹⁶ Smeu Ion, 03.05.2012, înregistrare audio VN870069, comuna Rușețu.

¹⁷ Valeriu Nicolescu, Emil Țepeluș, *op.cit.*, p. 109.

domnul Smeu Ion a lucrat la Stațiunea de Cercetări Zootehnice, în cadrul secției de creștere porci, unde s-a realizat rasa de porc de Rușetu.

Summary

I first got into Rusetu, 3 years ago and did not know anything about this place, never more I have never been there before. After three years at the village school I thought I knew something about shared by pupils that I had in class. But I was wrong, it was only when I started doing the first interviews, at the project "The past around us. Oral history of local communities", supported by the Babes-Bolyai University in Cluj-Napoca and started to walk, I and the groups with common paved streets or on the dusty, I really see how it is Rusetu life.

Each interviewee find many interesting things and many of them long forgotten, but mostly unknown to my pupils I worked with. I enjoyed many times, students learn something new in the history of the place, even from the mouth of a man who attended the historic event, which they only read history textbook. I gathered from written sources a little history of the place in which we integrated and illustrated with stories of interviewees. I did not want to rewrite monograph which appeared in 2010, but I wanted to enriched life experiences of the people, by their oral stories that we have made and are now testimony research.

Thus, we found that Rusetu written sources is attested in a charter of 27 May 1510, issued in Bucharest office of Prince Vlad the Younger, which strengthened his sons Master Draghici and possession of Margineni and Rusetu. Certification village concerned is resumed by other rulers, such as Mircea Ciobanu, for then to be given as gift Rusetu village monastery Banu Buzau, by the great ban of Craiova Enache and strengthened donation by Prince Alexander Coconul in 1625.

Local people have not stayed away from the country's requirements, so that when there was general mobilization for war, people from Rusetu were present and served with devotion country.

Two monuments in the village Rusetu and one village Sergeant Ionel Stefan reminiscent of participation in the World War II Rusetu's community reservists and young recruits. One is dedicated to the heroes of World War I in 1931 and raised near the agronomist house and one in 1966, dedicated to the heroes of the World War II, the Musat family.

My group of students interviewed Mr. Smeu Ion, who was born bet on Rusetu common, Buzau County, on June, 18th, 1940. He is married and has two children: a girl and a boy. He was left without a father at one year old, because his father died bet on World War II, in hospital while in town Piatra Neamt in 1941; he lived with his mother and grandfather, but his mother never married, she is widowed at 35, took care of two children, until his older brother died of typhus at age of 5.

I found the oral testimony of Mr. Ion that his father Smeu Ion, born in 1911, participated in the Second World War, was built in 1933 contingent, under patents or

military that showed us to his son, saying that he was a soldier and participated in the Battle of Odessa, where he was wounded and then brought into the county Piatra Neamt hospital, where he died.

Regarding at school years, Mr. Smeu tells us that instead of taking school package corn seeds baked by his mother: „I had bags of stuff. Were cloth... And call if I put a bunch of grains. Mother was there, taste in entertainment. Very hard! Very hard! Children are not possessions notebooks, but written on the board who were poor, but others, with a wealth good buys books, and books were given”.

Work of our party was Research Station Zoo or Animal Husbandry Experimental Station Rusetu, as is found in the monograph „was founded under the name Animal Husbandry Experimental Station - farm model "MEADOW" in 1919”.

Scumpi mei: părinți Soție și copii
 în primul rând daresc ca micuțele
 mele răsfățuri să vă găsească în
 momentele cele mai fericite ale soției.
 Dăru - draga mea soție și dragii mei
 Așteți veți ști de mine că mă aflu
 în spitalul Păstrău. Alcoolul
 sunt. Rămân la spital doctore
 Vreod-zem o să mă fac bine dar
 te rog să-mi trimiți niște bani
 Vreod 400 lei draga mea Vă rog să-mi
 spuneți și mie ce mai e pe acasă
 cina 'măi sunt plecați și cine a
 mai venit doctore de fratele alcoolului
 ofi mai ouzit - de el și de alcoolul
 i mai scris cumnotu doctore mai
 este o casă dragi mei o casă rădăcină
 eris cu capul pe perete mămă totu
 i Scumpa mea Soție Căutați și Tătu

Ultima scrisoare a lui Ioan Smeu către familia sa, trimisă de pe patul de spital

Ministerul Apărării Naționale

Brevet

Noi Ministrul Secretar de Stat la
Departamentul Apărării Naționale, adeverim
că prin Înaltul Decret Nr. 3150 din 24 Octombrie 1942
Majestatea Sa Regele a binevoit a conferi
MEDALIA „Serviciul Credincios” cu spade
clasa III-a

Soldatului SMEU F. IOAN

din Regimentul 9 Călărași

Pentru fapte de arme săvârșite în războiul contra Rusiei
Sovietice în anul 1941.-

Ministrul Apărării Naționale

General de Divizie

Iantaru

Directorul Personalului

Colonel

[Signature]

Nr. 20084

anul 1942 luna Octombrie ziua 24

Brevet acordat soldatului Smeu Ioan pentru medalia „Serviciul credincios” cu spade,
clasa a III-a, 24.10.1942